

Advies over leerloopbaanbegeleiding

Vlaamse Onderwijsraad
Koning Albert II-laan 37
BE-1030 Brussel
T +32 2 219 42 99

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Adviesvrager: Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs op 12 februari 2018

Uitgebracht door de Raad Levenslang en Levensbreed Leren op 8 mei 2018 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding Gezamenlijke vergaderingen van Commissie Volwassenenonderwijs en de Commissie Basiseducatie op 5 maart 2018 en op 20 maart 2018 onder voorzitterschap van Steven Van den Eynde
Werden geconsulteerd: de Raad Secundair Onderwijs op 8 maart 2018 en de Raad Hoger Onderwijs op 13 maart 2018

Dossierbeheerder(s): Reinhilde Pulinx

INHOUD

1	SITUERING	2
1.1	REEDS GERUIME TIJD ONTBREKENDE FACTOR IN HET VLAAMSE BELEID VOOR LEVENSLANG LEREN	2
1.2	EEN BLAUWDRIJK VOOR LEERLOOPBAANBEGELEIDING IN VLAANDEREN EN BRUSSEL	3
2	ALGEMEEN	3
2.1	TOENEMEND BELANG VAN LEERLOOPBAANBEGELEIDING	3
2.2	INTEGRALE BENADERING VAN LEERLOOPBAANBEGELEIDING	4
2.3	LEERLOOPBAANBEGELEIDING VRAAGT OM LEERTRAJECTBEGELEIDING EN MAATWERK	5
2.4	KWALITEITSCRITERIA VOOR DE ORGANISATIE VAN LEERLOOPBAANBEGELEIDING	6
3	LEERLOOPBAANBEGELEIDING GECONCRETISEERD	7
3.1	EEN APARTE DIENSTVERLENING VOOR LEERLOOPBAANBEGELEIDING BINNEN HET BELEIDSDOMEIN ONDERWIJS	7
3.2	EEN GETRAPTE DIENSTVERLENING MET VOLDOENDE CONTACTMOMENTEN	8
3.3	PROFESSIONALISERING VAN LEERLOOPBAANBEGELEIDERS	9

1 Situering

1.1 Reeds geruime tijd ontbrekende factor in het Vlaamse beleid voor levenslang leren

Leerloopbaanbegeleiding voor volwassenen is geen nieuw idee. Beleidsmakers op Europees, federaal en Vlaams niveau hebben de afgelopen twee decennia herhaaldelijk aanbevelingen geformuleerd over leerloopbaanbegeleiding als essentieel en integraal onderdeel van participatie aan levenslang en levensbreed leren en levensloopbaanbegeleiding.¹

De voorbije jaren onderzocht de Vlaamse overheid meerdere beleidsopties om deze dienstverlening te implementeren. Hoewel er eensgezindheid leek te bestaan over de doelstellingen en opportunititeiten, kwam het niet tot een structurele uitbouw van leerloopbaanbegeleiding voor volwassenen in Vlaanderen. De nood aan leerloopbaanbegeleiding was echter in die mate voelbaar, dat verschillende lokale overheden initiatieven hebben opgezet en hebben geïnvesteerd in een eigen, maar veelal projectmatige uitbouw van deze dienstverlening.²

In de periode 2015–2017 coördineerde het departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Overheid het GOAL-project (Guidance and Orientation for Adult Learners), gericht op de ontwikkeling van diensten voor leerloopbaanbegeleiding en leeroriëntering van laaggeschoolde volwassenen in zes Europese landen.³ De lokale initiatieven in Gent en West-Vlaanderen fungeerden als de beleidsexperimenten van het Vlaamse GOAL-project.

Al in 2010 onderstreepte de Vlor het belang van informatieverstrekking, toeleiding en sensibilisering: *‘Ook de overheid heeft een taak inzake toeleiding. Het elektronisch beschikbaar stellen van informatie over opleiding en vorming is niet voldoende om iedereen te bereiken. Vooral voor risicogroepen moet er een fysieke plaats voor informatie, persoonlijk contact en begeleiding/oriëntering zijn. De Vlor pleit ervoor diverse voorzieningen te benutten die hierin een rol zouden kunnen spelen (...). Zo’n fysieke plaats voor informatie en begeleiding van kandidaat-cursisten is idealiter het resultaat van samenwerking en netwerking tussen alle opleidingsverstrekkers van een stad of regio.’*

In het advies ‘Bouwstenen voor een slagkrachtig volwassenenonderwijs’ van 2015, naar aanleiding van de strategische verkenning ‘Blijven leren: de toekomst!’ wees de Vlor opnieuw op de nood aan een uitgebouwde leertrajectbegeleiding: *‘Gezien de (...) veranderende maatschappij*

¹ Zie onder meer:

- Een memorandum over levenslang en levensbreed leren, Europese Commissie, Brussel, 2000
- Actieplan ‘Een leven lang leren in goede banen’, Vlaamse Gemeenschap, Brussel, 2000
- Advies 11 kernboodschappen voor een breed en geïntegreerd zorg- en diversiteitsbeleid in het volwassenenonderwijs, Vlaamse Onderwijsraad, Brussel, 2006
- Competentieagenda 2010, Vlaamse Regering, Brussel, 2007
- Blijven leren: de toekomst! Volwassenen stimuleren om te leren. Een strategische verkenning, Vlaamse Onderwijsraad, Brussel, 2014
- Advies over bouwstenen voor een slagkrachtig volwassenenonderwijs, Vlaamse Onderwijsraad, Brussel, 2015
- Visie 2050: Een langetermijnvisie voor Vlaanderen, Vlaamse Regering, Brussel, 2016
- Council Recommendation of 19 December 2016 on Upskilling Pathways: New Opportunities for Adults, Raad van de Europese Unie, 2016

² Er waren onder meer initiatieven in Kortrijk (de Leerwinkel), Gent (De Stap), Antwerpen (Studiewijzer), Genk (Leerwinkel Genk), Brussel (Tracé) en West-Vlaanderen (Leerwinkel West-Vlaanderen).

³ Erasmus+ Programme of the European Union, uitgevoerd in Tsjechië, IJsland, Nederland, Litouwen, Slovenië en Vlaanderen (België).

kunnen leertrajectbegeleiding en loopbaanbegeleiding niet meer afzonderlijk worden bekeken. Het leven wordt meer een aaneenschakeling van leermomenten die gekaderd moeten worden in levensloopbaanbegeleiding.’ De Vlor stelde in datzelfde advies dat ‘de grote hoeveelheid aan informatie en aanbod binnen het levenslang en levensbreed leren het voor volwassenen complex maakt om in het bestaande aanbod de weg te vinden. Daarbij is niet iedereen in staat zijn leervraag te formuleren. Het is belangrijk dat de leervragen (h)erkend en verhelderd worden in dialoog met de lerende, en dat in diverse levenscontexten (vrije tijd, werk, gezin ...). Daarom stelt de Vlor duidelijke, laagdrempelige informatieverstrekking voorop. Er is nood aan toeleiding en trajectbegeleiding van volwassenen doorheen het brede aanbod van levenslang en levensbreed leren.’

1.2 Een blauwdruk voor leerloopbaanbegeleiding in Vlaanderen en Brussel

Parallel aan de uitvoering van het GOAL-project, werd op Vlaams niveau een beleidsvoorbereidend proces uitgerold. Het Vlaams Adviescomité⁴ werkte een blauwdruk voor leerloopbaanbegeleiding in Vlaanderen en Brussel uit, gevoed door de resultaten en bevindingen van het Vlaamse GOAL-project. De verschillende aanbodverstrekkers van opleiding en vorming voor volwassenen, vertegenwoordigd in de Raad Levenslang en Levensbreed Leren, hebben deelgenomen aan het Vlaams Adviescomité.

In dit advies zal de Vlor een aantal specifieke accenten leggen, aandachtspunten opsommen en belangrijke randvoorwaarden benoemen.

2 Algemeen

2.1 Toenemend belang van leerloopbaanbegeleiding

Het belang van leerloopbaanbegeleiding als essentieel onderdeel van een krachtig beleid voor levenslang en levensbreed leren is sinds het Vlor-advies van 2015 enkel toegenomen.

Uit de hoger vermelde Europese en Vlaamse beleidsdocumenten blijkt een steeds toenemende nadruk op aangehouden competentie-ontwikkeling. De noodzaak om levenslang te blijven leren en nieuwe competenties en vaardigheden te ontwikkelen wordt verklaard door de huidige maatschappelijke, economische, sociale, demografische en technologische ontwikkelingen.

De deelname aan opleiding en vorming in Vlaanderen, zowel participatie als duur van de gevolgde opleiding, is erg laag. Vlaanderen bereikt nog steeds het streefcijfer van 15 % in 2020 niet. Afhankelijk van het onderzoek dat geciteerd wordt, gaat het over 7 % (deelname aan opleiding en vorming in een korte periode voor afname van de survey) of 13 % (deelname aan opleiding en vorming op jaarbasis). Daarnaast kent Vlaanderen ook grote verschillen in

⁴ Het Vlaams Adviescomité van het GOAL-project bestond uit volgende leden: GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, Katholiek Onderwijs Vlaanderen, Provinciaal Onderwijs Vlaanderen, de Federatie Centra voor Basiseducatie, de Federatie Tweedekansonderwijs, VDAB, SYNTRA Vlaanderen, het Agentschap Inburgering en Integratie, het stedelijk agentschap IN-Gent, VOCVO, de Vlaamse Gemeenschapscommissie, de leerwinkel Genk, EPOS, AHOVOKS, het Departement Werk en Sociale Economie en het Departement Onderwijs en Vorming.

participatie tussen groepen, zo nemen laag- en kortgeschoolden minder deel dan hoog- en langgeschoolden; vrouwen meer dan mannen; en werkenden meer dan werkzoekenden en niet-actieven.⁵

De Vlor onderschrijft dan ook de noodzaak van een structurele uitrol van leerloopbaanbegeleiding in Vlaanderen en Brussel, zoals voorzien in de blauwdruk. De Vlor vraagt aan de Vlaamse overheid hieraan een concreet tijdsperspectief te verbinden.

Leerloopbaanbegeleiding biedt informatie en begeleiding voor alle volwassenen met een leernood of leervraag, toch wordt bijzondere aandacht geschonken aan kwetsbare volwassenen en kansengroepen. Deze focus van leerloopbaanbegeleiding sluit aan bij de brede opdracht van het volwassenenonderwijs. De opdracht van het volwassenenonderwijs wordt meer geconcentreerd rond geletterdheid, tweedekansonderwijs, Nederlands als tweede taal, en levenslang en levenbreed leren. Een prioritaire focus wordt gelegd op kwalificerende opleidingstrajecten en kwetsbare doelgroepen. Het model van getrapte dienstverlening (zie 3.2) maakt een dienstverlening op maat mogelijk, afhankelijk van de noden en behoeften van verschillende doelgroepen kan de leerloopbaanbegeleiding op een efficiënte manier georganiseerd worden.

In het GOAL-project werden de beleidsexperimenten uitgevoerd in de stedelijke regio Gent en in de provincie West-Vlaanderen. Grootstedelijke regio's, zoals Antwerpen en Brussel, werden niet betrokken bij het project. De Vlor vraagt dat de specificiteit van de grootstedelijke context en het profiel van het doelpubliek op vlak van noden en behoeften voldoende wordt meegenomen bij de verdere uitwerking en implementatie van leerloopbaanbegeleiding.

De Vlor vraagt dat de tweede zin onder punt 1.2 op pagina 4 van de blauwdruk als volgt geïnterpreteerd wordt: Leerloopbaanbegeleiding is geen op zichzelf staand doel. Leerloopbaanbegeleiding is een integraal onderdeel van de bredere levensloopbaanbegeleiding, waarbij volwassenen doorheen verschillende fasen van het leven competenties kunnen verwerven om hun uiteenlopende rollen in het leven te kunnen (blijven) opnemen.

2.2 Integrale benadering van leerloopbaanbegeleiding

Leerloopbaanbegeleiding is geen op zichzelf staand beleid, maar – zoals hoger reeds aangehaald – een onderdeel van een krachtig beleid voor levenslang en levensbreed leren. Enkel de uitbouw van een integrale benadering van leerloopbaanbegeleiding heeft kans op succes. Zo kan leerloopbaanbegeleiding een sterke ondersteunende rol opnemen in het realiseren van het Strategisch Plan Geletterdheid, het inburgerings- en integratiebeleid en het Vlaamse beleid voor levenslang leren en deelname aan de arbeidsmarkt. Afstemming tussen verschillende beleidsdomeinen moet dan ook voldoende gerealiseerd worden.

De Vlor wijst op het belang van een integrale benadering van leerloopbaanbegeleiding, zowel op niveau van het beleid en de implementatie van het beleid als op het niveau van de (potentiële) cursist. De begeleiding van een (potentiële) cursist bij verschillende dienstverlenende instanties (bijvoorbeeld bij VDAB, OCMW en/of Agentschap Integratie en Inburgering) moet zoveel mogelijk

⁵ Blijven leren: de toekomst! Volwassenen stimuleren om te leren. Een strategische verkenning, Vlaamse Onderwijsraad, Brussel, 2014.

afgestemd verlopen. De cursist staat hierbij centraal en de dienstverlening moet door hem/haar zo transparant en eenvoudig mogelijk ervaren worden.

Hierbij aansluitend, benadrukt de Vlor eveneens de vrijwilligheid waarop de dienstverlening van leerloopbaanbegeleiding is gebaseerd. Iedere volwassene kan de keuze maken om al dan niet gebruik te maken van deze dienstverlening. Dit aanbod is niet gericht op het vervullen van een andere dienstverlening of het naleven van verplichtingen in het kader van een andere beleidsmaatregel (bijvoorbeeld verplichtingen in het kader van begeleiding door VDAB, OCMW of in het kader van een inburgeringstraject).

Voor de uitbouw van leerloopbaanbegeleiding is een goede samenwerking en afstemming met de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB) en de begeleiding geboden door de verschillende opleidingsverstrekkers belangrijk, waar expertise aanwezig is. Het gaat hierbij onder meer over wederzijdse kennis- en ervaringsuitwisseling over gehanteerde instrumenten, tools, methodieken en informatie over mogelijke leerwegen en opleidingsaanbod. Ook samenwerking rond concrete begeleiding gericht op overdracht en aansluiting is nodig. De Vlor vermeldt hierbij dat hbo5, vanaf 1 september 2019 ingekanteld in het hoger onderwijs, als leerweg voor tweedekansonderwijs moet open gehouden worden en in leerloopbaanbegeleiding dus ook de nodige aandacht moet krijgen.

2.3 Leerloopbaanbegeleiding⁶ vraagt om leertrajectbegeleiding⁷ en maatwerk

Leerloopbaanbegeleiding is gericht op het verhogen van de participatie aan opleiding en vorming voor volwassenen, met specifieke aandacht voor kwetsbare volwassenen en kansengroepen. Het verhogen van deze instroom in opleiding en vorming vereist dan ook een uitgebouwde leertrajectbegeleiding bij de aanbodverstrekkers én voldoende samenwerking tussen de leerloopbaanbegeleiders enerzijds en traject- en loopbaanbegeleiders bij opleidingsverstrekkers anderzijds. De ondersteuning, die geboden werd tijdens de leerloopbaanbegeleiding, moet aansluitend verdergezet kunnen worden tijdens het opleidingstraject (uiteraard voor die volwassenen die hier nood aan hebben of beroep op willen doen).

Het uitbouwen van een Vlaamse dienstverlening gericht op leerloopbaanbegeleiding voor volwassenen is geen op zichzelf staand beleid, maar onderdeel van een globaal beleid voor levenslang en levensbreed leren, waarin leerloopbaanbegeleiding, trajectbegeleiding en opleidingsaanbod een plaats krijgen. Bij de verdere ontwikkeling en implementatie van één van deze elementen moet voldoende rekening gehouden worden met de implicaties voor de andere onderdelen van een beleid voor levenslang en levensbreed leren. Het gaat hierbij niet alleen om implicaties op vlak van inhoud en organisatie van het opleidingsaanbod, begeleiding en ondersteuning, maar ook op vlak van middelen en personeel van de aanbodverstrekkers.

⁶ Met leerloopbaanbegeleiding verwijzen we naar de onafhankelijke en autonome dienstverlening die volwassenen met een leervraag of leernood op weg helpt naar een passend opleidingsaanbod waarbij objectieve informatie wordt verstrekt over leermogelijkheden die passen binnen de persoonlijke omstandigheden van de volwassene (zie 2.1. Definitie van de blauwdruk).

⁷ Met leertrajectbegeleiding verwijzen we naar de begeleiding en ondersteuning die leerders verkrijgen tijdens het leertraject, aangeboden door de opleidingsverstrekker.

Hierbij aansluitend verwijst de Vlor naar het advies van 3 oktober 2017 over het nieuwe financieringssysteem voor het volwassenenonderwijs, waarin gevraagd wordt naar monitoring van de middelen die na invoering van het nieuwe financieringssysteem door de centra zullen besteed worden aan trajectbegeleiding tijdens het opleidingstraject: *‘De Vlor beschouwt leertrajectbegeleiding als een essentieel onderdeel van een gericht en kansengroepenbeleid in de centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie. De Vlor vraagt aan de overheid, en de onderwijsinspectie in het bijzonder, om het realiseren van een breed basisaanbod en leertrajectbegeleiding na implementatie van het nieuwe financieringssysteem (en de invoering van de schaalvergroting) in het volwassenenonderwijs op te volgen.’*

Leerloopbaanbegeleiding is een vrijwillige dienstverlening. Leerwinkels zullen in de toekomst niet de enige toegangspoort worden naar de aanbodverstrekkers. Een kwaliteitsvolle trajectbegeleiding, maatwerk en aangepast opleidingsaanbod moeten ook blijvend voorzien worden voor de leerders die niet via leerloopbaanbegeleiding worden toegeleid.

2.4 Kwaliteitscriteria voor de organisatie van leerloopbaanbegeleiding

In de blauwdruk worden de basisprincipes opgesomd waaraan een kwalitatieve dienstverlening voor volwassenen moet voldoen.⁸ Voor de Vlor zijn deze principes richtinggevend voor de organisatie van de leerloopbaanbegeleiding, en meer bepaald de principes met betrekking tot de onafhankelijkheid van de dienstverlening, de neutraliteit van de verstrekte informatie, en het laagdrempelige en niet-verplichtende karakter van de dienstverlening. Die neutraliteit is ook nauw verbonden met een voldoende en publieke financiering.

Leerloopbaanbegeleiding moet georganiseerd worden in functie van een maximaal bereik van de beoogde doelgroep, en meer specifiek een maximaal bereik van kwetsbare volwassenen en kansengroepen met leervragen en leernoden. Leerloopbaanbegeleiding mag op geen enkele manier bijdragen tot het verhogen van het Mattheüs-effect op vlak van opleiding en vorming voor volwassenen. Integendeel, deze dienstverlening moet gericht zijn op het verkleinen van de participatiekloof tussen hoger- en laaggeschoolden.

Bij de verdere uitbouw van leerloopbaanbegeleiding moet er nog sterker dan in het GOAL-project ingezet worden op vindplaatsgericht werken. Organisaties met een hoog bereik bij kansengroepen, onder andere organisaties die werken met mensen in armoede en situaties van sociale uitsluiting en zelforganisaties, moeten in de partnerschappen opgenomen worden. Samenwerking met deze organisaties gaat verder dan het louter ‘vindplaatsgericht’ werken. Een meer verregaande samenwerking is nodig, gericht op het realiseren van een opleidingsaanbod afgestemd op de noden en behoeften van deze doelgroepen.

⁸ Het gaat om volgende kwaliteitscriteria: 1) onafhankelijke dienstverlening, 2) neutrale informatieverstrekking, 3) maatwerk staat centraal, 4) de cliënt neemt het voortouw, 5) laagdrempelig karakter, 6) geïntegreerde loketten bij partners en op goed toegankelijke publieke plaatsen, 7) belang van sterke partnerschappen en 8) warme overdracht naar partnerorganisaties.

3 Leerloopbaanbegeleiding geconcretiseerd

3.1 Een aparte dienstverlening voor leerloopbaanbegeleiding binnen het beleidsdomein onderwijs

Het organisatiemodel voor leerloopbaanbegeleiding, zoals voorgesteld in de blauwdruk, bestaat uit drie niveaus: een Vlaams niveau voor ondersteuning, acht leerwinkels op provinciaal of stedelijk niveau, en een decentraal of lokaal niveau.⁹

De Vlor is van oordeel dat – rekening houdend met de basisprincipes voor een kwaliteitsvolle dienstverlening – een effectieve leerloopbaanbegeleiding niet kan gerealiseerd worden door één of meerdere aanbieders van opleiding en vorming voor volwassenen, ongeacht het beleidsdomein waartoe deze aanbieder behoort.

De Vlor is eveneens van mening dat de organisatie van leerloopbaanbegeleiding gesitueerd moet worden binnen het beleidsdomein onderwijs en dit om een oriëntering naar het brede aanbod van onderwijs, -opleiding en -educatie te garanderen. De Vlor vindt dat de levensbrede dimensie van leren en persoonlijke ontwikkeling bij de verdere uitwerking van leerloopbaanbegeleiding voldoende aan bod moet komen. Zoals hoger aangegeven, kent Vlaanderen een lage deelname aan opleiding en vorming, zeker bij de laag- en kortgeschoolde volwassenen. Levensbreed leren kan voor deze doelgroep een eerste stap zijn om tot leren te komen en kan een opstap zijn naar verdere professionele ontwikkeling. Deze brede invulling van (oriëntering naar) opleiding en vorming voor volwassenen kan het best gegarandeerd worden wanneer de organisatie van leerloopbaanbegeleiding gesitueerd wordt binnen het beleidsdomein Onderwijs.

Leerwinkels, zoals voorgesteld in de blauwdruk, hebben geen bevoegdheid op vlak van afstemming tussen vraag en aanbod en raken niet aan de autonomie van de opleidingsverstrekkers. Leerders kunnen vrijwillig gebruik maken van deze dienstverlening of kunnen zich rechtstreeks aanmelden bij een aanbodverstrekker naar keuze. De aanbodverstrekkers en leerwinkels werken complementair, waarbij de leerwinkels een hefboom vormen voor het bekendmakings- en wervingsbeleid van de centra.

De Vlor acht het wenselijk dat de bevoegdheden tussen de leerwinkels en de samenwerkende partners bij de verdere uitbouw van leerloopbaanbegeleiding voldoende verduidelijkt worden.

De Vlor vraagt dat de overheid een bestuursmodel kiest dat volgende noodzakelijke voorwaarden zo maximaal mogelijk realiseert:

- De principes van kwaliteitsvolle dienstverlening¹⁰;
- Inbedding in de lokale context;
- Neutraliteit van de dienstverlening;
- Efficiënte inzet van de beschikbare middelen;

⁹ Meer concreet worden volgende niveaus voorzien: 1) een Vlaams ondersteuningspunt voor leerloopbaanbegeleiding, 2) acht regionale leerwinkels (één per Vlaamse provincie en telkens één voor de steden Antwerpen, Brussel en Gent), 3) elke leerwinkel coördineert de werking van decentrale loketten, geïntegreerd in de partnerorganisaties.

¹⁰ Het gaat hierbij om volgende kwaliteitscriteria: 1) onafhankelijke dienstverlening; 2) neutrale informatieverstrekking; 3) maatwerk staat centraal; 4) de cliënt neemt het voortouw; 5) laagdrempelig karakter; 6) geïntegreerde loketten bij partners en op goed toegankelijke publieke plaatsen; 7) belang van sterke partnerschappen en 8) warme overdracht naar partnerorganisaties.

- Kwaliteitstoezicht en gelijkgerichte dienstverlening Vlaanderen en Brussel;
- Verantwoording van en controle op het gebruik van de toegekende middelen.

Net zoals de Vlor aan de overheid voldoende monitoring van de trajectbegeleiding tijdens het opleidingstraject in de CVO en CBE vraagt, zo vraagt de Vlor ook om monitoring van de dienstverlening in het kader van leerloopbaanbegeleiding (ten minste deelname aan leerloopbaanbegeleiding, oriëntering naar en inschrijving in opleidingsaanbod, uitval en slaagpercentage).

Reeds in het advies 'Bouwstenen voor een slagkrachtig volwassenenonderwijs heeft de Vlor benadrukt dat het voorzien in leerloopbaanbegeleiding via laagdrempelige onafhankelijke instanties met de juiste expertise en een ruim overzicht op het onderwijs- en vormingslandschap, een bijkomende financiële injectie vereist. De Vlaamse overheid moet met andere woorden, via het beleidsdomein Onderwijs, de nodige bijkomende middelen investeren voor de implementatie van een kwaliteitsvolle leerloopbaanbegeleiding.

3.2 Een getrapte dienstverlening met voldoende contactmomenten

De Vlor kan zich vinden in het getrapte model van dienstverlening dat voorgesteld wordt in de blauwdruk. Dit getrapte model bestaat uit drie fases: informatieverstrekking, informatiebemiddeling en begeleidingstraject. Wel benadrukt de Vlor dat het geïmplementeerde model voldoende ruimte moet bieden voor face-to-face contactmomenten met (potentiële) leerders. Deze vorm van dienstverlening is voor de doelgroep van kwetsbare volwassenen en kansengroepen de meest laagdrempelige vorm van informatieverstrekking en begeleiding, kaderend in een vindplaatsgerichte aanpak, onder meer op basis van gedecentraliseerde loketten geïntegreerd in de partnerorganisaties. Daarnaast is het net zo belangrijk dat de informatieverstrekking ook via een digitaal platform toegankelijk wordt gemaakt, gericht naar een hoger opgeleid of meer zelfredzaam doelpubliek. Beide vormen van dienstverlening moeten in voldoende mate en complementair worden uitgebouwd.

De Vlor onderstreept de tweeledige doelgroep van de leerloopbaanbegeleiding: enerzijds is er de doelgroep van volwassenen met leervragen en leernoden (eerstelijns dienstverlening), anderzijds is er de doelgroep van traject- en loopbaanbegeleiders bij partner- en andere organisaties (tweedelijns dienstverlening). Naar de partner- en andere samenwerkende organisaties (o. a. CVO, CBE, instellingen van hoger onderwijs, VDAB, OCMW, zelforganisaties) toe heeft de leerloopbaanbegeleiding een ondersteunende en versterkende functie via informatie-uitwisseling, expertisedeling en samenwerking.

De Vlor pleit voor een voldoende monitoring van de geleverde dienstverlening door de leerloopbaanbegeleiding. In samenwerking met de partnerorganisaties moet opgevolgd worden in welke mate de klanten van de leerloopbaanbegeleiding zich hebben ingeschreven na oriëntering en op welke manier het traject bij de aanbodverstrekker is verlopen (vroegtijdig uitval, heroriëntering, succesvol beëindigen van traject, doorstroom naar vervolgaanbod, ...). Op die manier kan de effectiviteit van de dienstverlening, in de verschillende regio's, in kaart gebracht worden.

3.3 Professionalisering van leerloopbaanbegeleiders

Een kwaliteitsvolle dienstverlening vraagt om deskundige dienstverleners. De Vlor kan zich vinden in de beroepscompetenties voor de leerloopbaanbegeleider zoals opgesomd in de blauwdruk en in de opdeling in twee functieprofielen 'informatieconsulent' en 'begeleider'. Wel is de Vlor van mening dat het om een eerder theoretische opdeling gaat en dat beide functies op de werkvloer vaak zullen opgenomen worden door dezelfde personen.

Om de deskundigheid van de leerloopbaanbegeleiders te garanderen, stelt de Vlor een post-graduaatopleiding voor die ontwikkeld wordt in nauwe samenwerking met de verstrekkers van opleiding en vorming voor volwassenen. Deze opleiding moet ontwikkeld worden voor een ruimer doelpubliek dan de leerloopbaanbegeleiders, ook de traject- en loopbaanbegeleiders van de partnerorganisaties (en andere organisaties die een gelijkaardige dienstverlening aanbieden) vormen het doelpubliek van deze opleiding. Het uitwerken van een opleiding voor een ruimer doelpubliek dan enkel leerloopbaanbegeleiders sluit aan bij de visie van de Vlor dat leerloopbaanbegeleiding steeds moet gekaderd worden in een integrale benadering van levenslang en levensbreed leren.

De Vlor vraagt naar volgende herformulering van de eerste beroepscompetentie: Een leerloopbaanbegeleider heeft een generalistische kennis van het volledige onderwijslandschap en een specialistische kennis van het volwassenenonderwijs en de volwasseneneducatie.

Bij de concretisering van de beroepscompetenties vindt de Vlor het belangrijk voldoende linken te leggen tussen de eerste competenties (kennis van het opleidings- en vormingsaanbod) en de tweede competentie (kennis van en inzicht in kansengroepen) om een gerichte toeleiding van volwassenen uit kansengroepen naar die opleidingen die het best aansluiten bij de opleidingsvragen en -behoeften van deze volwassenen.

De Vlor vraagt eveneens naar het opnemen van volgende competentie voor de leerloopbaanbegeleider: het opnemen van een signaalfunctie met betrekking tot psycho-emotionele problemen die een belemmering kunnen vormen voor volgen van een opleidingstraject. De leerloopbaanbegeleider verwijst vervolgens door naar de gepaste dienstverlening.

Reinhilde Pulinx
secretaris Raad Levenslang en Levensbreed Leren

Griet Mathieu
voorzitter Raad Levenslang en Levensbreed Leren